

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (47)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 17 грудня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(47) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 177с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

РОМАНУХА ЮЛІЯ, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ, Коцюбинський та українська ідентичність: до 160 річниці від дня народження М. М. Коцюбинського. Усний журнал на допомогу вчителю-словеснику	5
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, Невідома трагедія	10

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: **АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ**

БОРБИЧ НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, Здоров'язбереження через усвідомленість: інтеграція майндфулнес-практик, соціально-емоційного навчання та аутогенного тренування	14
ДРОВОЗІЮК ЛІДІЯ, Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів педагогічної освіти як чинник інтенсифікації навчання	19
ІВАНОВА НАТАЛІЯ, Інновації в дошкільній освіті: інтенсифікація чи гуманізація?	21
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Психологічні засади управлінської культури менеджера освітнього закладу	23
ПЕТРЕНЮК ЗОЯ, КОВТУНЕЦЬ ОКСАНА, У партнерстві до результату : аспекти ефективної взаємодії педагогічного коледжу та ліцею	26
КОЗІГОРА МАРІЯ, МАРЧУК СЕРГІЙ, Підготовка майбутніх учителів до впровадження діяльнісного підходу в початковій школі.	32
МИСЛІЦЬКА НАТАЛІЯ, БУРКО ОЛЕКСАНДРА, Сучасні підходи до вивчення небесних тіл у початковій школі	34
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, Інтерактивні технології у практичній складовій підготовки майбутнього вчителя	37
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ, Інтерактивні дитячі свята в сучасній українській школі	41
ОСИП МАРІЯ, ОСИП ЮРІЙ, Використання теоретичних знань з біології та хімії під час педагогічної практики студентів у початковій школі	47
ПУШКАР НАДІЯ, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування соціальної компетентності у студентів педагогічного коледжу	49
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, Педагогічна практика з науково-педагогічних досліджень як шлях інтенсифікації професійної підготовки майбутніх учителів	52
ДУРМАНЕНКО ЄВГЕНІЯ, Технології інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх вихователів	57
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, ПІДДУБНА АННА, Проблеми інклюзивної освіти в Україні	
ФІГОЛЬ НАТАЛІЯ, Рекомендації педагогам щодо збереження власного ментального здоров'я	61
ШАФРАНОВА ТЕТЯНА, Подолання освітніх втрат через соціально-емоційне та етичне навчання	63

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ **НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ**

ПОХИЛЮК ОЛЕНА, САМОДРАЛ КРІСТІНА, Традиція видання ілюстрованих романів у східній літературі.	69
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, Бертольт Брехт. Початковий етап творчої діяльності.	73
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, КУЗЄВА СОФІЯ, Теми взаємодії, втрати та самоідентифікації в підлітковому романі Джона Майкла Гріна «Провина зірок».	76
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ГУМЕНЮК ДАРИНА, Елементи автобіографізму в романі Еріха Марії Ремарка «На західному фронті без змін».	80

ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ, ПОЗДНЯКОВ МИКОЛА, Сучасне прочитання класики в умовах альтернативних світоглядних концепцій сьогодення.	85
ОБОДЯНСЬКА НІНА, Особливості перекладу біблеїзмів англійської мови на українську	88

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЗАЙЦЕВА АНАСТАСІЯ, Етапи організації процесу сприймання музики як структурного елементу уроку музичного мистецтва	93
БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА, РАТУШНЯК ВАЛЕНТИНА, Розвиток критичного мислення дошкільників як запорука розвитку компетентної особистості.	95
БОЙЦУН НАТАЛІЯ, Комунікативні навички- ключовий елемент розвитку дошкільника.	97
ФЕДЧИШИНА ТЕТЯНА, Модернізація управлінського простору завідувача відділенням шляхом удосконалення механізмів формування і забезпечення ефективного освітнього процесу.....	99
КЛИМЕНКО ОЛЬГА, Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання спеціальних дидактичних засобів.	102
ЯВОРСЬКА ЮЛІЯ, РОМАНЕНКО ВАЛЕНТИНА, Вплив використання мобільних додатків на залучення активності в освітній процес.	106
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА, Застосування інноваційних технологій для формування комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти.	113
ГОНЧАРУК ВІКТОРІЯ, Сутнісна характеристика естетичного виховання студентської молоді.	116
ГОРБАТА ЛЮДМИЛА, Фізична культура в житті студента.....	119
ЗАВАЛЬНЮК ЯНА, Засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення німецької мови.	122
КАСІЯНЕНКО ОЛЬГА, Комунікативні вимоги до сучасного фахівця	127
МАРЦЕНЮК ВІКТОР, Особливості виховної роботи у студентських гуртожитках під час воєнного стану.....	134
МЕЛЬНИК АЛІНА, МАЗУР АЛЬБІНА, Пізнавальна активність здобувачів освіти як потреба у інтелектуальному та творчому саморозвитку.	139
ПАВЛЮК ЛАРИСА, Управлінська організаційно психологічна гра «Уроки лідерства»	143
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, Оздоровчий ефект фізичних вправ.....	148
МАЛЬЧЕНКО МАРІЯ, Соціальні програми з вивчення особливостей організації соціальної роботи із жінками похилого віку з числа ВПО.....	152
ГАВРИЛЮК ОКСАНА, СІКОРСЬКА ІВАННА, Особливості творчої самореалізації особистості у підлітковому віці.	157
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА, У світі музичних інструментів.....	163

ЕКОНОМІЧНІ ПОГЛЯДИ

БУГА ОКСАНА, Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону Вінниччини: сутність та характеристика.	168
КОРНІЮК СНІЖАНА, Чинники, які впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах.....	172

5. Кузьменко, І. В. STEM-освіта у викладанні природничих наук: методичні аспекти. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького. Серія: Педагогіка*. 2020. Т. 2, № 1. С. 98–105. DOI: 10.33839/2226-3055-2020-2-1-98-105.

6. Мартинюк, О. І. Ефективність інтегрованого підходу у викладанні природознавства в початковій школі. *Педагогічна наука і освіта*. 2021. № 3(103). С. 101–104.

7. Шульга, М. С. Використання експериментів у навчанні природничих дисциплін у початковій школі. *Початкова школа*. 2019. № 11. С. 12–15.

*Стаття надійшла до редакції
01 грудня 2024 р*

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

УДК 378.093.2011.3-051:306-047.22

ПУШКАР НАДІЯ,

ЧЕМЕРИС ІРИНА,

КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

Анотація. У статті розглядається проблема формування соціальних компетентностей у студентів педагогічного коледжу як необхідної складової професійної підготовки. Зазначено, що сучасний педагог повинен мати не лише глибокі предметні знання, а й високий рівень соціальних навичок для успішної взаємодії з учнями, колегами, батьками.

Ключові слова: компетентність, соціальна компетентність, студент.

Постановка проблеми. Ми живемо в глобалізованому світі ХХІ століття. Кожна людина має бути всебічно розвиненою, здатною реалізувати свої плани як високоефективний фахівець в певній галузі. На зміну старшому прийшло молоде покоління, яке відрізняється від нього, бо живе в епоху інформаційних технологій, викликів сучасності, тісних планетарних взаємозв'язків. Освіта стає важливим чинником, який забезпечує соціальну потребу в кадрах, розвиває інститути громадянського суспільства. Важливим є набуття молоддю, яка творить і творитиме майбутнє країни, соціальної компетентності. Особливо це стосується здобувачів педагогічної освіти, оскільки вони готуватимуть дітей до майбутнього життя, сприятимуть їх соціалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціальний аспект сучасного студента досліджували вітчизняні вчені (В. Андрущенко, А. Вишняк, М. Карпенко, Н. Крохмаль, Т. Мартинюк, Н. Овчаренко, О. Язловецька, А. Ярошенко), зарубіжні дослідники (Р. Арон, П. Екклс, К. Мангейм, К. Поппер) та інші.

Мета статті. В концепції «Нова українська школа» звернено увагу на формування ключових компетентностей здобувачів початкової освіти, серед яких соціальна компетентність [2]. Державний стандарт орієнтує вчителя на урахування компетентнісного підходу до освіти учнів. Наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225 затверджено професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», який визначає компетентності

педагога сучасної школи [5]. Перед викладачами, які готують майбутніх фахівців, стоїть важливе завдання щодо формування соціальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи як складової професійно-педагогічної компетентності. Ми ставили за мету дослідити вирішення цієї проблеми в КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Виклад основного матеріалу. На основі аналізу наукових досліджень можемо стверджувати, що єдиного погляду на поняття «компетентність» не існує. Його трактують як готовність людини до виконання певних функцій. «Компетентність – це здатність особи вирішувати виробничі завдання, а компетенція – стандарти поведінки, які забезпечують цю здатність» [4, с. 18]. Соціальна компетентність спрямована на відчуття себе частиною суспільства з притаманними навичками ефективної комунікації. Молода людина має вміти безконфліктно жити з оточуючими. На думку науковців В. Береки та А. Галас «соціальна компетенція – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, уміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації, упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуваннями, сенсом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, спираючись на норми» [4, с. 13].

Формування соціальної компетентності вчителя початкової школи розпочинається з періоду здобуття ним педагогічної освіти і продовжується у процесі педагогічної діяльності. Дослідники Л. Швидун, О. Виноградова вважають, що «ефективність розвитку будь-якої компетентності, у тому числі й соціальної, залежить не лише від технологій, ресурсів, концепцій, програм,

планів, а, насамперед, від самого педагога, його як особистих якостей, так і мотивації до розвитку та самовдосконалення» [6, с. 38].

В. Бандура та С. Джус виокремили такі соціально-психологічні особливості сучасної молоді: самоідентифікація, адаптація, соціальні навички, критичне мислення, самостійність, емоційний інтелект, креативність і творчість [1]. Результатом сформованості соціальної компетентності у здобувачів педагогічної освіти має стати ціннісне ставлення до себе, своїх справ і справ інших, дотримання правил міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, однокурсниками, викладачами, іншими людьми соціуму, які оточують.

Дослідження, проведені в КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, дають підстави стверджувати, що освітня діяльність колективу спирається на нормативні документи МОН України, враховує ратифіковані Україною європейські закони, надаючи важливого значення соціалізації та здатності проживання здобувачів педагогічної освіти в багатонаціональному суспільстві. Вона спрямована на формування у студентів культурних, моральних та соціальних цінностей, виховання вільної особистості, готової до розв'язування проблем в освіті та самостійної діяльності в демократичному суспільстві. Спостереження показують, що для сучасних студентів характерні діджиталізація, швидке розуміння інформації, що цікавить, непосидючість, нетерплячість, орієнтованість на швидкий результат.

Значна увага в коледжі приділяється адаптації першокурсників до нових умов та викликів. Студенти приходять на перший курс, коли процес їх ціннісного самовизначення триває. На етапі адаптації до нових умов куратори груп сприяють формуванню колективу,

мотивують до самоутвердження, сприяють розвитку комунікативних навичок, умінь вирішувати конфлікти тощо.

Велика роль у формуванні соціальних компетентностей належить психолого-педагогічним дисциплінам, зокрема освітньому компоненту «Соціальна та гендерна педагогіка». Викладачі акцентують увагу на діяльнісному підході в освітньому процесі. На заняттях практикують упровадження сучасних інноваційних технологій, які відповідають характеру сучасних соціальних процесів. Соціальна компетентність включає набір навичок і знань, необхідних для успішної взаємодії в соціумі, вирішення соціальних проблем та підтримки соціальної інтеграції.

Основні аспекти формування соціальних компетентностей на заняттях із соціальної та гендерної педагогіки включають:

- розвиток комунікативних навичок
- вміння вирішувати конфлікти
- засвоєння етичних норм і цінностей
- формування емпатії та толерантності
- розвиток навичок командної роботи
- критичне мислення та здатність до самоаналізу

Значне місце займає використання різних сервісів, методів, упровадження вправ («Цінності», «Карусель», «Підкорення вершини» «Поспілкуємось», «Побажання», «Особисте зобов'язання» та інші), робота з інформаційними джерелами.

Студенти навчаються пізнавати професію вчителя початкової школи, практично виконувати роботу педагога та жити разом. Поступово адаптаційний період переходить в ціннісно-діяльнісний. Наставники забезпечують високий рівень мотивації на досягнення результатів кожного, підтримують прагнення бути незалежним і

самостійним громадянами України, здатними змінювати навколишній світ на кращий. Спрямовують їх на розвиток творчості, креативності та з самореалізацію.

У студентів коледжу спостерігається високий рівень соціальної активності. Вони залучаються до позааудиторної діяльності: участь у різноманітних виховних, наукових, методичних заходах, що проводяться в коледжі, працюють в гуртках, відвідують виставки, театри, наукові бібліотеки тощо. Велике значення у формуванні соціальних компетентностей відіграє волонтерство, яким займаються, допомагаючи ЗСУ, щоб пришвидшити перемогу. Здобувачі педагогічної освіти удосконалюють свої соціальні компетентності та формують їх у школярів під час різного виду педагогічних практик, які проходять у закладах освіти. На останньому курсі поступово завершується професійно-особистісне становлення майбутніх учителів. Вони стають активними суб'єктами процесу соціалізації.

Висновки і перспективи дослідження. Отже, сучасні підходи до формування у здобувачів педагогічної професії соціальних компетентностей сприяють набуттю студентами знань щодо себе як соціальної особи, виробленню умінь комунікувати, приймати рішення у нестандартних ситуаціях, мотивують їх до майбутньої діяльності в соціумі. Це дозволяє створити основу для подальшого професійного розвитку фахівців, здатних вирішувати різноманітні соціальні проблеми та підтримувати соціальну інтеграцію в суспільстві. Результативним у набутті соціальних компетентностей, на нашу думку, буде врахування викладачами особливостей молоді, що навчається.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бандура В., Джус С. Молодь у світі сучасних інформаційних технологій. *Innovations in education: prospects and challenges of today*: II Міжнар. науково-практ. конф.(м. Софія, 19 січ. 2024 р.). Софія, 2024. С. 350–352.
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf-2016> (дата звернення: 10.11.2024).
3. Нохріна І., Котелевець А. Соціальний портрет сучасної студентської молоді. *Інноваційні стратегії розвитку вищої освіти в умовах реалізації концепції навчання впродовж життя*: Збірник матеріалів Міжнародної науково-теоретичної конференції. Бар: редакційно-видавничий центр КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», 2024. С.151–154.
4. Професійна компетентність вчителя початкових класів: навчально-методичний посібник для вчителів /авт.-упоряд.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків: Ранок, 2018. 496 с.
5. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення 10.11.2024).
6. Швидун Л. Т., Виноградова О. М. Деякі аспекти вдосконалення та розвитку соціальної компетентності вчителя початкових класів. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 68. Т. 2. С. 34–38.

*Стаття надійшла до редакції
20 листопада 2024 р*

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ЯК ШЛЯХ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ**

УДК 378.147.091.33-027.22:37]:001.89

ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА,

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Abstract. *The article examines certain theoretical and practical aspects of pedagogical practice from scientific and pedagogical studies of bachelor's degree holders in specialty 013 Primary education from the standpoint of intensification of professional training of future teachers. An overview of the problem was carried out and pedagogical conditions were proposed, which ensure an increase in the influence on the level of the practical component in the training of future primary school teachers by involving them in scientific research work in the course of pedagogical practice.*

Key words: *pedagogical practice, intensification, professional training, professional competence, scientific and pedagogical research.*

Постановка проблеми. Впровадження нового професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [4] актуалізує завдання забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. Для його вирішення в освітній теорії і практиці пропонуються різноманітні підходи, моделі, методи, засоби, зокрема інтенсифікація навчання з урахуванням напрацювань педагогічної науки та нових тенденцій розвитку освітньої галузі.